

Yhtymähallitus
Yhtymävaltuusto

§ 55
§ 5

17.03.2021
30.03.2021

Valtuustoaloite viranhaltijoiden ns. johtoryhmän palkankorotusten kumoamista ja maksettujen palkkojen takaisin perimistä

658/01.02.01/2020

Yhall 17.03.2021 § 55

Valmistelija: henkilöstöpäällikkö Eeva-Liisa Eskelinen, puh. 040 712 6735, eeva-liisa.eskelinen(at)yylasavonsote.fi.

Valmistelu yhtymähallituksen käsittelyyn:

Jouko Tossavainen on tehnyt valtuustoaloitteen 8.12.20 koskien viranhaltijoiden ns. johtoryhmän palkankorotusten kumoamista ja maksettujen palkkojen takaisin perimistä. Tossavainen perustelee vaatimustaan mm. sillä, että on syytä epäillä, että hallitus ei ole riittävissä määrin perehtynyt asiaan eikä tutkinut lisälmen kaupungin ja Sote kuntayhtymän välistä voimassa olevaa konsernisopimusta. Tossavaisen mielestä olisi ollut välttämätöntä hakea sopimukselle kaikkien osakaskuntien valtuustojen hyväksyntä. Edelleen Tossavainen toteaa, että päätöstä on syytä epäillä virheelliseksi ja erittäin poikkeukselliseksi, koska missään muualla ei ole näin menetelty, eikä asiaan ole olemassa minkäänlaista ennakkopäätöstä tai ratkaisua.

Tausta:

Jouko Tossavainen, aloite korvauksien kumoamisesta
Tällä valtuustoaloitteella vaadin, että kuntayhtymän hallituksen aiemmin tekemä päätös, koskien viranhaltijoiden ns. johtoryhmän ylimääräisiä ja määräaikaisia n. 25% palkankorotuksia kumotaan ja että, mahdollisesti jo maksetut palkat peritään takaisin.

Palkankorotuksen perusteena on käytetty korona pandemian aiheuttamaa (tehty etätyönä) työmäärää/työaikaa.

- Perustelen vaatimustani mm. sillä, että on syytä epäillä, ettei hallitus ole riittävissä määrin perehtynyt työsopimus, virkaehtosopimus, kuntalain, hallintosäännön, eikä asiaan liittyvien muiden lakien määräyksiin, edellytyksiin, eikä soveltamisohjeisiin.
- Hallitus ei myöskään ole tutkinut ennen päätöstä tehdessään, lisälmen kaupungin ja Sote kuntayhtymän väliseen ja voimassa olevaan konsernisopimukseen, eikä sen toiminnallisiin edellytyksiin, ehtoihin, velvoitteisiin eikä ohjeistukseen.

- Edelleen pidän välttämättömänä sitä, että tällaiselle sopimukselle olisi pitänyt hakea kaikkien osakaskuntien valtuustojen hyväksyntä.
- Myös tällaista palkankorotus menettelyä, kohdistuen johtoryhmään, on syytä epäillä kaikilta osin virheelliseksi ja erittäin poikkeukselliseksi, koska missään muualla ei ole menetelty näin, eikä näin ollen ole olemassa minkäänlaista ennakkopäätöstä tai ratkaisua.

Yhtymähallituksen päätös 9.6.2020

Poikkeusolojen ylityökorvaukset 565/01.02.00/2019 / Yhall
09.06.2020 § 116

Valmistelija: henkilöstöpäällikkö Eeva-Liisa Eskelinen, puh. 040 712 6735, eeva-liisa.eskelinen(at)ylasavonsote.fi.

Kevään 2020 aikana koronapandemia on aiheuttanut poikkeuksellisen suuren työmäärän lisääntymisen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Työaikalaki ja ao. sopimukset määrittävät työnantajan menettelyä mm. ylitöiden korvaamisen osalta. Toimitusjohtaja on nimennyt poikkeusaikaa varten poikkeusolojen johtoryhmän sekä mm. pandemia- ja koronatyöryhmän, joiden jäsenet ovat olleet 24/7 -tavoitettavuusvelvoitteen piirissä 14.3. - 31.5.2020. Heille on maksettu 25 % korvaus tehtäväkohtaisesta palkasta sekä aktiivisyötuntien korvaaminen vapaana.

Johtoryhmästä vastuualuejohtajat, toimitusjohtaja, talousjohtaja ja johtava lääkäri eivät ole työaikalain alaisia, joten korvaus ei koskenut heitä. Työaikalain ulkopuolisuus ei tarkoita sitä, että viranhaltijan katsotaan voivan olla 24/7 työnantajan käytettävissä, vaan että hän voi itse säädellä työaikansa ja tavoitettavuutensa, joka poikkeustilan oloissa ei ole toteutunut. Työpaine on johtoryhmällä ollut merkittävä, lomat on jouduttu perumaan ja mahdollisuutta pitää vapaata ei ole ollut. Virka-ajan ulkopuolisia tunteja on kertynyt vaihteleva määrä ja työkuorma on näkynyt jo työhyvinvoinnissa ja jaksamisessa.

Korvausasia on selvitetty mm. asianosaisten ammattiliitoilta sekä Kunnalliselta työmarkkinalaitokselta, joilta saatiin vastauksena, että KVTES:n mukaan korvaus on työnantajan harkinnan mukaan mahdollista.

KVTES:n III luvun 21 §:n 2 momentissa on todettu, että jos kunnan/ kuntayhtymän toimivaltainen viranomais harkitsee työaikakorvausten suorittamisen kohtuulliseksi, niin ne voidaan maksaa myös ylimmälle johdolle. Subjektiivista oikeutta

korvaukseen sopimuskirjaus ei mahdollista, mutta sen tarkoituksena on ollut, että käyttöä vakavasti harkitaan erityisesti erilaisissa poikkeustilanteissa, jota koronapandemia on nyt ollut.

Työturvallisuuslain velvoitteet koskevat työnantajaa myös kunnan johtavien viranhaltijoiden osalta. Työolosuhteet on varmistettava sellaisiksi, että kukaan ei kuormitu terveyttä vaarantavalla tavalla (Työturvallisuusla-ki 25 §).

Hakemuksessaan johtoryhmän jäsenet esittävät ylitöiden korvaamista esim. tunti tunnista tai tietty korvausmäärä kuukaudessa kuten työaikalain piirissä olevilla. Perusteena KVTES:n määräykset sekä työturvallisuuslain velvoitteet sekä tasapuolinen kohtelu muihin 24/7 -tavoitettavuusvelvoitteen piirissä oleviin viranhaltijoihin/työntekijöihin nähden.

Puheenjohtaja teki keskustelun jälkeen seuraavan päätösehdotuksen:

Yhtymähallitus päättää maksaa kertakorvauksena KVTES:n III luvun 21 §:n 2 momentin perusteella Leila Pekkaselle, Seija Kärkkäiselle, Eija Jestolalle, Anssi Uutelalle, Anne Mikkoselle, Martti Vetelille ja Petteri Soiniselle 25 %:a tehtäväkohtaisesta palkasta ajalta 14.3. - 31.5.2020 poikkeustilanteen vaatimien ylitöiden johdosta. Kokonaiskustannukset ovat yhteensä 28.636 euroa.

Vastine aloitteeseen:

1. Tossavainen on vaatinut aloitteessa, että:

- kuntayhtymän hallituksen aiemmin tekemä päätös, koskien viranhaltijoiden, ns. johtoryhmän ylimääräisiä ja määräaikaista n. 25% palkankorotuksia kumotaan
- mahdollisesti jo maksetut palkat peritään takaisin

Kuntayhtymän hallituksen päätöksestä ei ole tehty määräajassa oikaisuvaatimusta, joten se on lainvoimainen. Tästä johtuen hallituksen päätöstä ei voi kumota.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 56 §:n mukaan aiheettomasti maksettu palkka tai muu palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin.

Lain säännöksellä tarkoitetaan mm. palkan maksussa tapahtuneesta virheestä aiheutunutta aiheettomasti maksettua palkkaa ja sen takaisin perimistä. Hallituksen päätöksellä maksetut korvaukset eivät ole aiheettomia, vaan perustuvat hallituksen päätökseen, joka on lainvoimainen. Tästä syystä maksettujen korvausten takaisin

perinnälle ei ole oikeudellisia perusteita.

2. Tossavainen on aloitteessaan todennut, että hallitus ei ole perehtyminen riittävässä määrin asiassa seuraaviin säännöksiin:

- työsopimuslain
- virkaehtosopimuksen
- kuntalain
- hallintosäännön, eikä asiaan liittyvien muiden lakien määräyksiin, edellytyksiin, eikä soveltamisohjeisiin

Kaikki johtoryhmän jäsenet ovat virkasuhteisia, joten työsopimuslakia ei sovelleta heidän palvelussuhteen ehtoihin.

KVTES II luvun 17 §:n mukaan sen estämättä, mitä KVTES:ssä muutoin on määrätty, kuntayhtymän asianomainen viranomainen voi harkintansa mukaan päättää työnantajaa edustajaa edustavien viranhaltijoiden palkasta ja sen määräytymisperusteesta. Työnantajan edustajaksi katsotaan viranhaltija, joka vastaa kuntayhtymän tai sen merkittävän osan johtamisesta ja kehittämisestä. Kuntayhtymän ylin johto katsotaan tällaiseksi työnantajan edustajaksi. Työnantajan edustajia ovat mm. johtavassa asemassa oleva viranhaltija, joka vastaa suuresta hallinnonalasta ja sen kehittämisestä samoin sellainen, jonka tehtävänä on vastata kuntayhtymän yleisestä hallinnosta, taloudesta tai suunnittelusta ja niiden kehittämisestä sekä henkilöstöjohtaja ja -päällikkö.

KVTES III luvun 21 §:n mukaan kuntayhtymän toimivaltainen viranomainen voi harkintansa mukaan maksaa työaikakorvauksia myös kuntayhtymän johtajalle, kuntayhtymän johtavalle viranhaltijalle ja kuntayhtymän johtoryhmän jäsenelle.

Kuntalaissa, hallintosäännössä tai muissakaan laissa tai soveltamisohjeissa ei ole säännöksiä, jotka sääntelisivät po. korvausten maksamista.

Todetaan, että toimitusjohtajan johtajasopimuksessa on sovittu, että palkka sisältää myös ylityöt ja muusta työajan pituudesta johtuvat korvaukset. Sopimus ei kuitenkaan estä kuntayhtymän toimivaltaista viranomaista käyttämästä harkintaansa edellä mainittujen KVTES määräysten osalta, samoin kuin se voi käyttää harkintaansa muidenkin johtavien viranhaltijoiden osalta.

3. Tossavaisen on aloitteessaan todennut, että hallitus ei myöskään ole tutkinut ennen päätöstä tehdessään ja päätöksessä ei ole huomioitu:

- lisälmen kaupungin ja Sote kuntayhtymän väliseen ja voimassa olevaan konsernisopimukseen eikä sen toiminnallisiin edellytyksiin, ehtoihin, velvoitteisiin eikä ohjeistukseen.

Todetaan, että kuntayhtymällä ja lisälmen kaupungilla ei ole konsernisopimusta.

Kuntayhtymä kuuluu lisälmen kaupungin konserniin. Konserniohjaus koskee merkittäviä asioita. Konserniohjeessa todetaan myös esim. henkilöstöpolitiikan osalta yhtenäisiä käytäntöjä. Kuitenkaan missään vaiheessa konserniohjeen valmistelua eikä sen jälkeen ole konsernitason yhdyssä määritelty henkilöstöpoliittisia linjauksia, mikä on edellytyksenä yhtenäisten käytäntöjen luomiseksi huomioon ottaen organisaatioiden toimialojen erityispiirteet.

Lisäksi on huomioitava, että omistajaohjauksen kannanotto ei muuta juridisesti kyseisen organisaation päätöksentekovastuuta ja oikeutta itsenäiseen päätöksentekoon.

Konserniohjeen mukaan tytäryhteisöllä on neuvotteluvelvoite. Tytäryhtiön tai yhteisön toimivan johdon on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön toimitusjohtajalla tai vastaavalla.

Tytäryhtiön tai yhteisön toimivan johdon on neuvoteltava ennen yhteisönsä päättävien elinten päätöksentekoa konsernijohton kanssa asioista, jotka koskevat

1. yhteisön perustamista tai hankintaa
2. tytäryhteisön toimialamuutoksia, toiminnan laajennuksia tai supistuksia, tai muuta yhteisön toimintaedellytyksiin ja palvelukykyyn olennaisesti vaikuttavaa toimintaa
3. yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttamista
4. pääomarakenteen muuttamista toimintaan nähden merkittäviä investointeja, merkittävää omaisuuden tai oikeuksien luovutusta, vuokraamista tai panttaamista
6. yhtiön vakuutuspolitiikkaa
7. muuta kuin yhtiön tavanomaiseen toimintaan kuuluvia tai epätavallisin ehdoin tehtäviä sopimuksia yhtiön ja sen osakkeenomistajan tai hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttamista sekä luopumista sopimuksiin perustuvista oikeuksista
8. yhteisön toiminnan muuttamista siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyhteisöasemansa suhteessa kaupunkiin
9. kiinteistökauppoja ja yritysjärjestelyjä

- 10.osakkeiden merkintää, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- 11.varsinaiseen toimintaa kuulumattomia tai siihen vain epäsuorasti liittyviä investointeja ja niiden rahoitusta
- 12.merkittävää lainanottoa tai lainanantoa sekä vakuuksien, takausten tai muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antamista tai niiden ehtojen muuttamista
- 13.merkittäviä henkilöstöpoliittisia ratkaisuja
- 14.yhtiökokoukselle tehtävää voitonjakoehdotusta, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- 15.yhteisön omaisuuden luovuttamista konkurssiin tai saneerausmenettelyyn hakeutumista.

Tiedossa olevat merkittävyysarvot (investoinnit ja lainanotto) vahvistetaan vuosittain toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelyn yhteydessä.

Tässä asiassa merkittävyys on taloudellisesti hyvin pieni esim. verrattuna kuntayhtymän palkkasummaan tai päätöksessä korvauksen perusteisiin, jotka ovat vain keskimäärin noin kolmas osa todellisista syntyneistä korvausperusteista. Kuntayhtymän kokonaispalkkasumma on n. 53 miljoonaa euroa ja kyseessä on yhteensä alle 30.000 euron korvaussumma (0,056% palkkasummasta). Korvaussumma on myös johtoryhmän yhteenlaskettuihin vuosipalkkoihin verrattuna hyvin pieni.

Päätettyä asiaa ei voida pitää muutoinkaan konserniohjeen tarkoittamalla tavalla merkittävänä, että se olisi vaatinut ennakkokäsityksen hankkimista lisälmen kaupungilta.

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Tytäryhteisön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhteisön johtamisesta.

4. Tossavainen on katsonut aloitteessaan, että hän pitää välttämättömänä sitä, että tällaiselle sopimukselle olisi pitänyt hakea kaikkien osakaskuntien valtuustojen hyväksyntä.

Edellisessä kohdassa on viitattu omistajaohjauksen periaatteisiin ja siihen, että käsiteltävän asian tulee olla merkittävä. Merkittävyyttä voidaan arvioida esim. taloudellisilla vaikutuksilla tai muilla seurannaisvaikutuksilla.

Päätöstä ei voi pitää merkityksellisenä, joka olisi vaatinut omistajaohjauksen kannanottoa lisälmen kaupungilta. Muiden jäsenkuntien osalta ei ole edes oikeudellista perustetta hakea

jäsenkuntien valtuustojen päätöstä. Asia ei kuulu po. jäsenkuntien toimivaltaan.

Omistajaohjauksen yleisinä periaatteina on myötävaikuttaa tytäryhteisön toimintaan.

5. Tossavainen on aloitteessaan todennut, että tällaista palkankorotusmenettelyä, kohdistuen johtoryhmään, on syytä epäillä kaikilta osin virheelliseksi ja erittäin poikkeukselliseksi, koska missään muualla ei ole menetelty näin, eikä näin ollen ole olemassa minkäänlaista ennakkopäätöstä tai ratkaisua.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 12 §:n mukaan työnantajan on kohdeltava viranhaltijoita tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole viranhaltijoiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Kuntayhtymän hallitus on käyttänyt sillä olevaa harkintavaltaa KVTES II luvun 17 §:n ja KVTES III luvun 21 §:n osalta. Harkintavallan käyttäminen ei edellytä erillisiä ennakkopäätöksiä tai -ratkaisuja.

Perusteet korvausten maksamiselle ovat olleet hyvin poikkeukselliset:

- Covid – 19: poikkeusolot ja merkittävä paine sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan
- kriisijohtamisen toteuttaminen täysin uusissa olosuhteissa maan- ja maailmanlaajuisesti
- Etätyö ei ole vähempiarvoista työtä, kuin lähityönä työpaikalla tehty työ
- Hallinnollisen työn siirtyminen etätyöhön oli valtakunnallinen linjaus poikkeusoloissa, joilla pyrittiin estämään viruksen leviäminen sekä säilyttämään tässä tapauksessa organisaation toimintakyky poikkeusoloissa. Ilman johdon merkittäviä päätöksiä, linjauksia ja ohjeistuksia ei palvelutuotanto pysty toimimaan.
- Johdon työkuorma on perusteluissa tuotu esille ja todettu hyvin poikkeuksellisesti kuormittavaksi, eikä työsuojelumääräyksiä ole pystytty tältä osin turvaamaan.
- Sijaisjärjestelyt eivät ylimmän johdon osalta ole olleet viime keväänä mahdollisia, sillä myös päällikkötaso oli poikkeusvelvoitteiden piirissä. Kuntayhtymän johto-organisaatio on todettu useassa yhteydessä hyvin haavoittuvaksi, koska tälläkin hetkellä toimitaan aliresursoidusti.
- Johto on tehnyt parhaansa sitoutumalla toimimaan kaikkina vuorokauden aikoina pandemiatilanteen hallitsemiseksi. Sosiaali- ja terveystoimi on poikkeava toimiala muihin kunnan toimialoihin verrattuna ja Covid-19 kuormittaa sitä erityisesti.

On huomioitava, että työaikalain ulkopuolella oleva viranhaltija voi tasoittaa työaikansa vas-taavana vapaa-aikana. Tämä olisi merkinnyt keskimäärin 4-6 viikon vapaa-aikaa, minkä pitäminen pandemiavuonna olisi ollut täysin mahdoton. Lisäksi vapaana pidettävä aika olisi siirtänyt vuosilomia, joiden vaikutus talousarvion toteutumiseen lomapalkkavelkana olisi ollut merkittävästi suurempi, kuin nyt rahana maksettu korvaus.

Lisäksi tulee huomioida henkilöstön oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu. Samat velvoitteet koskivat sekä työaikalain piirissä että työaikalain ulkopuolella olevia. Työaikalain piirissä oleville on virka- ja työehtosopimukseen mukaan maksettava korvaus, eikä siinä ole harkinnan varaa. He saivat sopimuksen mukaiset korvaukset sekä rahassa että aktiivitunnit vapaina. Johtoryhmän jäsenet, jotka ovat työaikalain ulkopuolella saivat korvauksen rahassa vain n. 30 % todellisista kertyneistä ylitoista ja rahallisen korvauksen yhteydessä heille ei syntynyt oikeutta aktiivituntien pitämiseen vapaana.

Todellinen korvaustaso oli kuntayhtymän edun mukainen ja edullisin tapa korvata muodostunut merkittävä työtaakka.

Valmistelijan päätösehdotus:

Yhtymähallitus päättää, että selvityksen perusteella aloite ei aiheuta toimenpiteitä.

Alkuperäinen päätös on lainvoimainen ja päätös on perustunut asiaan liittyviin määräyksiin ja ohjeisiin.

Yhtymähallitus esittää aloitteen käsittelyn edelleen tiedoksi yhtymävaltuustolle. Lisäksi yhtymähallitus esittää, että yhtymävaltuusto toteaa aloitteen loppuunkäsitlelyksi.

Puheenjohtajan päätösehdotus:

Päätösehdotus kokouksessa.

Päätös:

Merkitään pöytäkirjaan, että Leila Pekkanen, Seija Kärkkäinen ja Petteri Soininen esteellisenä (intressijääviys) poistuivat kokouksesta klo 15.08 asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Jouko Tenhunen poistui kokouksesta klo 15.08.

Puheenjohtaja teki kokouksessa seuraavan päätösehdotuksen: Hyväksytään valmistelijan päätösehdotuksen mukaisesti.

Yhtymähallitus hyväksyi puheenjohtajan päätösehdotuksen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.26.

Yvalt 30.03.2021 § 5

Yhtymähallituksen päätösehdotus:

Yhtymähallitus päättää, että selvityksen perusteella aloite ei aiheuta toimenpiteitä.

Alkuperäinen päätös on lainvoimainen ja päätös on perustunut asiaan liittyviin määräyksiin ja ohjeisiin.

Yhtymähallitus esittää aloitteen käsittelyn edelleen tiedoksi yhtymävaltuustolle. Lisäksi yhtymähallitus esittää, että yhtymävaltuusto toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös:

Merkitään pöytäkirjaan, että Leila Pekkanen, Petteri Soininen, Anne Mikkonen, Seija Kärkkäinen, Eija Jestola poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (intressijääviys) klo 9.14 - 9.15.

Päätösehdotus hyväksyttiin.